

Sammenfatning Passivhus Norden Konferencen 2010

Konferencen Passivhus Norden blev afholdt i Aalborg 7. og 8. oktober 2010. 370 deltagere fra Danmark, Norge, Sverige og Finland mødtes til 70 foredrag om det særligt energieffektive byggeri; om hvordan målene er blevet omsat i praksis; hvilke erfaringer, der er gjort; hvilke principper, der gælder; og hvilken forskning, der foregår på området.

Tre af konferencens hovedkonklusioner var:

- Ekstreme varmebesparelser og fjernvarme er ikke modsætninger. Begge er uomgængelige dele af at blive uafhængig af fossile brændsler i 2050
- Årlig energi/emissionsbalance for den enkelte bygning er ikke vigtigt.
- Der er behov for økonomiske incitamenter til at energirenovere tilstrækkeligt vidtgående

I det efterfølgende uddybes og suppleres disse hovedkonklusioner.

1. Varmebehovet skal minimeres og bygningen skal ses som led i det samlede energisystem

Professor Henrik Lund fra Aalborg Universitet slog i sit indlæg den 7. oktober fast, at det ikke har stor betydning at gå snævert efter "nulenergi" eller "plusenergi" byggeri på den enkelte matrikel. Derimod er det afgørende, hvis Danmark i 2050 skal kunne klare sig uden fossile brændsler, at alle energiforbrug reduceres kraftigt og særligt at varmebehovet i den samlede bygningsmasse halveres. Det betyder, at nye bygninger skal have ekstremt lavt varmebehov, som passivhuse, uden at det sker med et bidrag fra energiproduktion på matriklen.

Bygningsreglementet har bevæget sig fra at fokusere på varmebehov til at fokusere på bruttoenergibehov. Bruttoenergibehovet er vigtigt, men Henrik Lunds foredrag satte – måske lidt uventet – fornyet fokus på spidsbelastningerne og dermed specifikt rumvarmebehovet. Wolfgang Feist, stifteren af Passivhaus Institut Darmstadt, viste under titlen "Passive houses – 2020 now!", hvordan de lave varmeforbrug og generelle energiforbrug gennem snart 20 år er målt i passivhuse.

2. Forstærket fokus på brugerne

Wolfgang Feist fremhævede også hensynet til brugeren: De er alle forskellige, og vaner og adfærd er forskellige og ændre. Derfor kræver det bygninger, som opfylder forskellige brugeres krav. Erfaringerne fra projektet Komforthusene, som Aalborg Universitet præsenterede på konferencen, og fra en række andre projekter fremhæver desuden behovet for en god overgang fra projektering og opførelse til brugsfase.

3. Der er behov for bedre incitamenters for at renovere energieffektivt

Lige så væsentligt er det, at energiforbruget i den eksisterende bygningsmasse reduceres betydeligt. Erfaringerne fra Tyskland, hvor passivhuse har en længere tradition end i Danmark, er, at også i det eksisterende byggeri kan man reducere energibehovet til nær passivhusstandard.

Konferencen arrangerede en workshop for de almennyttige boligselskaber, som gang på gang har vist sig som nogle af foregangsmændene indenfor bæredygtigt byggeri. Boligforeningerne, som samlet set forvalter 500.000 almene boliger, kunne fortælle om, hvordan de ofte er tvunget til kun at gøre det allermest nødvendige, når de renoverer den ældre boligmasse. De har ikke de fornødne midler til at investere i de ekstra foranstaltninger, der giver yderligere reduktion på energiforbruget, men må nøjes med at plukke de lavthængende frugter. Det betyder, at en væsentlig del af boligmassen, der bidrager til den samlede CO₂-emission, ikke når målet om en 50 % reduktion af energiforbruget.

Flere boligforeninger viste eksempler på energirenoveringer, hvor de har haft mulighed for at renovere til energiklasse 1 niveau eller bedre. Men i de boligafdelinger, hvor man slås med store sociale problemer eller løfter en omfattende integrationsopgave, er der ikke de samme muligheder. Boligforeningerne ønsker en forøget ramme til renoveringer fra de opsparede midler til vedligeholdelse i Landsbyggefonden. I dag ligger der renoveringer for 8 mia. i køen hos Landsbyggefonden. Hver tredje krone, der bruges på renovering går til energirenovering.

50 % af boligmassen er enfamiliehuse. Ekskursionen til Hjørring den 9. oktober besøgte tre renoverede parcelhuse, hvor en privat bygherre gennem renovering har bragt energiforbruget til opvarmning ned til 7 % af forbruget før renoveringen. Løsningerne findes, men der er behov for incitamenters, som gør at borgeren vælger energirenovering frem for den næste ferie i Thailand. Selv om der er god rentabilitet i eksempelvis at anvende de mest energieffektive men dyrere vinduer – bliver de ofte sparet væk, når økonomien fastlægges.

4. Fjernvarmens prisstruktur skal belønne lavere varmeforbrug

Ifølge professor Henrik Lund, Aalborg Universitet vil energiforsyningen og energidistributionen i 2050 uden fossile brændsler basere sig på vind, fjernvarme og individuelle varmepumper samt lidt biomasse.

Han gjorde det også klart, at Danmark er nødt til *både* at minimere varmebehovet og at bibeholde og effektivisere fjernvarmesystemet for at udnytte varme fra affaldsforbrænding, industri og biomassekraftvarme. Der er ikke en modstrid mellem disse mål, tværtimod er begge helt nødvendige.

Der er behov for at sikre, at fjernvarmen ikke udelukker sig selv fra anvendelse i de byggerier, der opføres frem til 2050, ved en uheldig prisstruktur, hvad enten denne skyldes tradition eller regler. Både boligforeninger og rådgivere pegede på, hvad også Dansk Byggeri fremførte i september, at tilslutningsafgifterne og de faste årlige afgifter skal være lavere, så der sker en i højere grad forbrugsafhængig betaling til energiforsyningen.

5. International konkurrence giver bedre danske ydelser og produkter

Flere boligforeninger havde gennemført passivhuse og lavenergibyggerier med udenlandske entreprenører og energioptimerede udenlandske produkter – der var nødvendige for at opnå de opstillede energimål. Boligforeningerne gav udtryk for at udenlandske firmaer bør have bedre adgang til det danske marked. Der er behov for bedre kommunikation af de danske udbudsregler og måske en harmonisering EU-landene imellem.

I det EU-støttede projekt Northpass er det blevet vist, at bygningsreglementer og lavenergikriterier i otte nordeuropæiske lande er så forskellige, at det ligner en teknisk handelshindring. Der er også på dette punkt behov for en harmonisering.

Den øgede konkurrence giver også danske producenter øget incitament til at gøre produkter og ydelser mere energieffektive og billigere. På konferencens udstilling præsenterede tre danske vinduesproducenter nyudviklede facadevinduer, der er blandt verdens mest energieffektive. Et foredrag belyste, hvor enkelt dette kan vurderes, og bygningsreglementet bør på dette punkt forbedres.

6. Godt indeklima og lavt energiforbrug er ikke modstridende størrelser

Der er målt høje temperaturer om sommeren i flere passivhuse, næsten lige så høje som i almindeligt byggeri. Aalborg Universitet præsenterede resultaterne på konferencens workshop om projektet "Komforthusene". Det varme sommerklima svarer ikke til de involverede parters ambitioner, men det er på den anden side heller ikke værre end normalt.

For at sikre en god komfort, er det vigtigt at bygningerne designes korrekt og at brugerne bliver gjort bekendt med, hvordan deres bygning fungerer. Sessionen om vinduer og workshoppen om "Komforthusene" understregede, at variabel solafskærmning er vigtig. I de fleste bygninger er regulérbar solafskærmning nødvendig.

7. Fugt i bygninger

Sessionen om fugt i bygninger var en af de mest velbesøgte med besøg af op mod halvdelen af konferencens deltagere. Der er en vis usikkerhed om potentielle fugtproblemer, og denne usikkerhed er i de nordiske lande delvist en bremse på udbredelsen af passivhuse. Men der findes gode metoder og værktøjer til at vurdere bygningers og bygningsdeles fugtmæssige egenskaber, og en række af de fremmeste eksperter inden for området var repræsenteret på konferencen.

Generelt har en stadig bedre isoleringsevne begrænset indflydelse på de fugtmæssige egenskaber af for eksempel ydervægge. Betydningen af den forbedrede isoleringsevne overskygges betydeligt af andre potentielle problemer, for eksempel byggefugt.

8. Uddannelse

Workshoppen om uddannelse, "Education" bød på en række korte indlæg om uddannelse og videreuddannelse i en række former i Norge, Sverige og Danmark. Der var mest fokus på efteruddannelse for projekterende og særligt for arkitekter.

En række af konferencens oplægsholdere, projekterende som udførende, påpegede behovet for efteruddannelse inden for området lavenergi- og bæredygtigt byggeri.

Søren Pedersen

Direktør, Passivhus.dk

På vegne af arrangørerne

Aalborg Universitet, Arkitektskolen Aarhus og Passivhus.dk

Læs mere om konferencen på: www.passivhusnorden.org